

עמדת מרכז ליב"ה: תקנות שירות ביטחון (סדרי הדין בוועדה לבחינת פטור מטעמי הכרה דתית והרכבה)

ביום ג' הקרוב, כ"ט טבת (15.1.2017), יתקיים דיון משותף של ועדת חו"ב וועדת החוקה בתקנות שקבע שר הביטחון אביגדור ליברמן בדבר הרכבה של הוועדה לבחינת פטור מטעמי הכרה דתית.

תקציר:

- הרכב הוועדה המוצע אינו מאוזן, כך לדוגמא יהיה בו רוב לנציגים שאינם מוכשרים להבחין מיהו דתייה ומיהו לא.
- אין הגיון כלשהו בדרישה כי שני נציגי משה"ב יהיו בעלי עבר באכ"א
- יש לפעול לכך שיינתנו פרקי זמן ותנאי תגובה סבירים בהרבה ממה שמחייב החוק

התקנות מתבססות על תיקון מס 18 לחוק שירות ביטחון שנחקק בשנת 2012¹ על פי החוק "היה לפוקד יסוד ממשי להניח כי מיועדת לשירות ביטחון שקיבלה פטור נהגה באופן שאינו תואם מהותית תנאי מהתנאים שלגביהם הצהירה בהתאם לאותו סעיף רשאי הוא להגיש לוועדה בקשה לביטול הפטור".

כמו כן נקבע במסגרת החוק שבטרם יפנה הפוקד לוועדה עליו להודיע למיועדת לשירות ביטחון על כוונתו ועל זכויותיה בהתאם לחוק ולאחר 30 יום הוא רשאי לפנות לוועדה.

הרכב הוועדה לא נקבע במסגרת החוק, והתקנות המוצעות באות להשלים את החסר ולקבוע תקנות בנידון.

הרכב הוועדה המוצע בתקנות: (שר הביטחון הוא הממנה את חברי הוועדה בהתאם לחוק)

- שופט, (כראש הוועדה)
- שני נציגי ציבור ששירתו בתחום ניהול כח האדם בצבא הגנה לישראל בדרגה של רב סרן לפחות.
- נציג ציבור על פי המלצת הרבנים הראשיים.
- נציג ציבור שניהן כרב צבאי.

להבנתנו, הרכב הוועדה לא משקף את הצורך ההכרחי לבירור הגון שאכן הבת איננה עומדת בתנאי התצהיר עליו חתמה ויש הכרח לשנות את ההרכב כך שיהיה הגון יותר.

השגות

א. כיון שתפקיד הוועדה לבדוק אם אכן הבת לא עומדת בתנאים שמטעמם היא קיבלה פטור ומחמת שכדי לקבל את פטור חתמה הבת בפני דיון בבי"ד רבני המצוי בענייני הלכה ומסורת שבפניו היא מצהירה שטעמים שבהכרה דתית מונעים אותה מלשרת בשירות בטחון ושהיא שומרת על כשרות בבית ומחוצה לו ושהיא אינה נוסעת בשבת, לדעתנו היא הנותנת שגם את הבדיקה האם המצהירה עומדת בתנאים עליהם הצהירה, תהיה מסורה בידי דיון ואנשי הלכה, לכן הרכב הוועדה שקובע שאנשי הלכה יהיו מיעוט בוועדה הוא מופרך מיסודו ועלול ליצור טעויות קשות.

ב. זאת ועוד, לפי התקנות המוצעות יכהנו בוועדה "שני נציגי ציבור, בין שהם עובדי ציבור ובין שאינם, ששירתו בתחום ניהול כח האדם בצבא הגנה לישראל בדרגה של רב סרן לפחות"
לא מובן כלל למה נציגי הציבור יהיו דווקא מאכ"א? מה מוסיף להם העבר באכ"א להכרת הדת של הבת הדתית? ההיגיון מחייב שבמקום אחד מאנשי אכ"א יכהן בוועדה רב צבאי נוסף על פי המלצת הרבנים הראשיים.

¹ http://fs.knesset.gov.il//18/law/18_lsr_301153.pdf

- ג. בנוסף בנוסח הצעת החוק המקורית שהוגשה על ידי הממשלה ב-2010 הוצע **שבענייני הלכה ומסורת, נציג הרבנות הראשית יהווה הסמכות המקצועית**. הכרחי שמרכיב זה יישמר גם בתקנות המוצעות.
- ד. כמו כן נקבע בתקנות "שלושה מחברי הוועדה, ובהם יושב הראש - יהיו **מניין חוקי להפעלת כל סמכות של הוועדה**, ובלבד שכל חבריה זומנו כדין לדין בהתאם לנוהל שתקבע הוועדה"
- כיוון שעיקרה של הוועדה הוא לקבוע האם הצהרת הבת בדבר אורחות חייה הדתיים הינה אמת או לא, הרי הכרחי שהמרכיב המרכזי בדיון הוא ההתנהלות הדתית של המצהיר/ה על כן יש לקבוע שלא תתכנס הוועדה ללא סמכות הלכתית ראוייה היינו לפי נציגי הרבנות המכהנים בה.
- ה. על פי המוצע "נציג ציבור לפי המלצת הרבנים הראשיים; **לא המליצו הרבנים הראשים כאמור, בתוך 60 ימים, ימנה נציג ציבור הכשיר להתמנות רב עיר** לפי תקנות שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר), התשס"ז-2007. לדעתנו נציג הרבנות צריך להיקבע אך ורק על ידי הרבנות ללא הגבלת זמן, אין זה דבר מקובל כלל וכלל שכאשר רשות ממלכתית מחונה לשלוח נציג מטעמה, השר הממונה, בעזרת התקנות יגביל את צעדיה ויהיה רשאי לפעול באופן חד צדדי בתחומה.
- ו. על פי ההצעה "נחלקו הדעות בוועדה, תכריע דעת הרוב; היו **הדעות שקולות** תכריע דעת יושב ראש הוועדה". לדעתנו אם היו הדעות שקולות ראוי לקבוע כמו שהוצע על ידי הממשלה בהצעת החוק המקורית ש "היו הדעות שקולות תדחה הבקשה לביטול הפטור מטעמי דת".
- ז. **לוחות הזמנים** שנקבעו למתן תשובתה של הבת במסגרת התקנות חריגים לרעה מהמקובל, דבר שיוצר עננה כבדה בדבר החשש להיותו של חוק זה חוק מוטא הבא ליתן יחס מפלה לרעה כלפי מגזר מסויים לעומת שאר האזרחים.
- ח. ביכולתה של הוועדה להאריך את פרק הזמן למתן החלטה לכן ראוי לקבוע בתקנות שהוועדה תעשה ככל הניתן לתת לבת פרק זמן סביר למתן תשובה.